

A zsinagóga

kora klasszicista; 18. század vége; (Deák Ferenc u. 6.)

Az első zsinagógát 1791 körül emelték Júda Halevi rabbisága idején (Gerő László ezt 1770-1780 közé datálja). Az egyszerű, négyszögletes alaprajzú épület a mai Deák és Eötvös utcák közötti területen állt. A helyi hagyomány szerint 1814-ben itt hangzott el először magyar nyelvű igehirdetés (homília) hazánkban.

A puritán, klasszicista stílusú épület homlokzata az Eötvös (Fürdő) utca felé nézett. Cseréppel fedett tetőzete kontyolt volt. A fotón is látható oszlopos, bolthajtásos előépítmény későbbi toldás. Az "öregtemplom" mellett állt az iskola épülete, mellette a rituális fürdő (mikve).

Kovács Gyula 1929-ben az épületről a következőket írta: "Igen egyszerű épület volt, a múlt század elejéről. külsején a koronázópárkányt s a nagyon szerény díszítésű ablakkeretezést kivéve semmi dísz nem volt. A bejárat előtt kis bolthajtásos belépő minden primitívsége mellett igen festői hatású volt. Belseje a lehető legegyszerűbb.

Az északnyugati oldalon a nők részére szolgáló lépcső és karzat.

A délkeleti oldalon a klasszicizáló oltár, felette a falra felvitt stukkó díszű baldachin, melyet Dávid koronája díszített. Oltárvázának fa gyertyatartói és a szépen faragott mennyezeti csillár rokokó stílusban készült. A templom mennyezete sík volt, minden dísz nélküli, fehér".

1872-ben a neológ felekezet kijavította és átalakította az épületet. Az évtized végén azonban már olyan új zsinagóga építését tervezték, amely mind méretében, mind külső megjelenésében tükrözi a gyorsan asszimilálódó neológ közösség megváltozott szerepét a városban. Az új zsinagóga 1914-ben készült el. Az "öregtemplomot" 1919-ben bontották le.

(Urbancsok Zsolt)

